

25 éves Szarvas Város Barátainak Köre

Alapító tag-portrék

Dr. Molitorisz Pál

A Szarvas és Vidéke hetilap sorra közölte Molitorisz Pál tollából a Baráti Kör alapító tagjait bemutató interjúkat. Az egyik alkalommal megkérdeztem tőle: Te is alapító tag vagy, veled ki készíti interjút? Hosszas szabadkozás után kötélnek állt, így született meg a sorozat utolsó darabja, a hóhér akasztásaként interjú az interjúkészítővel.

Származása

Bizonyára nem vagyok egyedül, aki egy történelmi eseménynek köszönheti létét. 1938 évi első bécsi döntés a Felvidék déli szegélyét visszacsatolta Magyarországhoz. Apámat, aki szintén jogi végzettségű volt a Bars megyei Verebély községbe helyezték körjegyzőnek. Itt ismerkedett meg, s kötött házasságot édesanyámmal, itt születtem meg 1944. szeptember 11-én.

A Nagy Iván-féle családtróféni monográfia szerint a Molitorisz család Zemplén megyei nemes család. Az elsőként Szarvasra települt *Molitorisz Jánosról* (1740-1787 – szepapám apjáról) *Tessedik* is megemlékezik a Szarvasi nevezetességek c. munkájában, mint az iskola rektoráról, aki hét gyermekét egyetlen szobában nevelte, míg a másikkban tanított.

Édesanyám, *Nehéz Matild* családja Verebély közvetlen közelében lévő, de már Nyitra megyéhez tartozó Dicskéről származik. E kis település lakóinak zöme – mint anyai felmenőim is – hét-szilvafás nemesek voltak. (Az élet különös firtora, hogy nemrég megkeresett Verebély város polgármesteri hivatala póthagyaték-ki eljárás megindítása céljából, mivel a dicskei futballpálya egy része még mindig édesanyám nevében szerepel, így még dicskei „földbirtokos” lehetek.)

Nemesség ide, nemesség oda mindkét nagyapám már iparosmester volt. Molitorisz nagyapám kötélverő mester, míg Nehéz nagyapám szíjgyártó mester.

Sajátos módon, míg a dicskei felmenőim szinte kizárólag magyar nemzetiségűek (*Turcsányi, Komáromy, Bogvó*), addig a szarvasi Molitorisz-feleségek között szép számmal előfordulnak szlovákok is (pl. *Meszar, Csipkár, Zsenits*).

A háború végén, a csehek bejövetelekor apámnak távoznia kellett Verebélyről, '45 tavaszán anyámat is átrakták a határon *Matild* nővéremmel és velem együtt, mert nem tette le a megkívánt esküt. Hónapokig Somoskőújfalun, egy előszobában laktunk, majd Szarvason, a Kossuth utcai ősi Molitorisz házban, nagynénémnél húzódtunk meg. Amikor 1946-ban apámat kinevezték Békésszentandrásra főjegyzőnek, odaköltöztünk. Első gyermekkori emlémeim idefűznek, még most is szívesen emlékszem a jegyzői lakásra, a Körös parti nagy kertre, a közeli községi kocsiszobára, a lovakra (Csillag, Mágor, Pajkos), a jégveremre, stb.

Néhány nevezetesebb Molitorisz

A Molitorisz család leggyakrabban papokat, tanítókat, jegyzőket, gazdatisztekét és iparosokat adott a hazának.

Most csak a „nagy generáció” néhány tagját említem, a gazdatiszt és presbiter *M. Ferdinánd* ükapám néhány jeles testvérét (Ferdinánd feleségének, *Demó Teréznek* a keresztapja *Tessedik* organista tanítója, *Kristóffy György* volt, keresztanyja pedig *Hamaljar Márton* püspök felesége, *Hamaljar Susanna*).

M. Adolfról a Szinnyei-féle lexikon önálló címszóban emlékezik meg. Több alkalommal betöltötte a szarvasi ág. hitv. ev. „főgymnasium” igazgatói tiszttét, fáradhatatlan, szigorú, eredményes tanárember volt, több tankönyvet is írt. Kolerajárványban halt meg 1855-ben, tiszteletére *Benka Gyula*, VIII. osztályos tanuló (a gimnázium későbbi tudós igazgatója) szavalta el az általa írt Gyászdalet. Leányának, a pártában maradt *M. Kornéliának* (†1929) köszönhető, hogy rendelkezésünkre áll egy meglehetősen részletes családfa.

M. Károly, aki nevét *Molnayra* változtatta szintén neves tanárember volt. Szarvason, Selmechányán, majd Orosházán tanít-

tott, igehirdetéseket is tartott. Az orosházi ev. templom kertjében 2001-ben emlékkövet állítottak számára.

M. Lajos többek között Albertiben volt ev. lelképásztor, sokoldalú, nagy tudású ember volt. A csanádalberti temetőben halála után majd húsz évvel (!) állított sírkövének következő a felirata:

Itt nyugszik néhai nagytt.
MOLITORISZ LAJOS
sz. 1797. máj. 6. † 1860. jan. 30.
Alberti ev. lelkész
A Magyar Természettudományi
Társulat r. tagja
Csanád megye táblabírája
Az emléket állították
gyermekkei, volt hívei
és tisztelői 1879-ben

De nem hagyhatom ki a testvérek közül pl. *M. Samut*, aki Zág-ráiban „államszolgálatban” volt mérnök, a '48-as szabadságharcban tisztként vett részt, *Bem* a temesvári csata után őrnaggyá léptette elő, s mivel a forradalom bukása után a szakáll és a bajusz levételét megtagadta, állását elvesztette. Ezután közlegényként besorozták a császári seregbe.

Persze minden családban akad fekete bárány is. A Szarvas és Vidéke c. hetilapban 1902 nyarán a következő kis hír jelent meg:

Jobb napokat látott valaha Molitorisz Gábor, a közismert félkezü trombitás. Vagyonos családból származott, állítólag néhány gymnasiumi osztályt is végzett, de kicsapongó természete a végzüllesbe sodorta. Családjá kítagadta, ő pedig a cigányok közé állott be trombitásnak. Az utóbbi napokban szakított bandájával, s házról-házra járva, egymaga tartott recsegő hangú trombitájával koncerteket, persze állandóan becsipve. És mint szerencsétlen életének, úgy tragikus halálának is a pálinka volt az okozója. ... hajnalban még virágos kedvvel, kurjongatva látták őt a cigányrész lakói a temetőőr lakása felé tartani, akinél szállva volt s már félóra múlva vége volt hányatott életének. Nagy nehezen kibotorkált a temetőbe, s ott egy sírra lefeküdt. A rengeteg menyiségű pálinka, mit az este megivott, alvás közben meggyulladt benne, anélkül, hogy valaki segítségére jött volna, kiszenvedett.

Iskolái, a közigazgatás szolgálatában

Általános iskolai tanulmányaimat még Szentandrason kezdem, s miután 1950-ben Szarvasra költöztünk, itt folytattam *Jannik Matyi* bácsi tanító, majd *Megyeri György* igazgató úr keze alatt. Gimnáziumba is itthon jártam, osztályfőnökeim voltak *Lo-vász György* és *Palov József* tanár urak, de leghosszabb ideig *Kurucz Mihály* tanár úr. Összetartó osztály voltunk, kíváncsiak vagyunk egymásra ma is, évente tartunk találkozókat, felidézzük a „régis szép idöket”, főzőcskékünk Körös parti üdülökben. Érettségi után 1964-ben elvégeztem itthon a Felsőfokú Mezőgazdasági Technikumot, öntözési és meliorációs szaktechnikusi végzettséget szereztem.

Az ÖRKI Mezőgazdasági Üzemei (majd jogutódja, a Szarvasi Állami Tangazdaság) Rózsási, majd Örménykúti kerületében kezdem dolgozni mezőgazdászként, főnökeim *Puskás Tóni* és *Gajdác Bandi* bácsi voltak. Szerettem ezt a munkát, de be kellett látnom, hogy megtanulhatok ugyan „egeret fogni”, de ha igazi macskák közé kerülök, nehéz velük versenyezni, ezért is, de első-sorban egészségi állapotom miatt elköszöntem a mezőgazdaságtól. Az itt szerzett tapasztalataimat viszont egész pályámon hasznosítani tudtam.

1967-ben áthelyezéssel a Szarvasi Járási Tanács Pénzügyi Osztályára kerültem, *Orbán Béla* volt a főnököm. Nagyon jó volt a kollektíva, sokat tanultam a munkatársaimtól. Gyorsan haladtam a ranglétrán, adófelügyelői kinevezést kaptam, jártam a járás községeit, vizsgálatokat végeztünk, kérelmeket bíráltam el, helyszíni szemléket végeztem, olykor a községi hintó vitt ki a tanyavilágba. Innen a titkárságra helyeztek át, itt *Hajós Lajosné* volt a főnököm, megismertem a testületi munkát, a tisztségviselői tevékenységét, munkamódszereit. *Orbán Béla*, aki ekkor már vb. titkár volt, egyszer azt mondta: „Miért nem végzed el a jogot? Mezőgazdasági diplomával itt nem sokra mész.” Neki futottam, átvettem a teljes gimnáziumi magyar és történelem anyagot, s felvettem a Szegedi József Attila Tudomány Egyetem Állam- és Jogtudományi Karára.